

DE NT₂-DOCENT MAAKT HET VERSCHIL

Bijgepraat worden over nieuwe inzichten in het talenonderwijs en inspiratie opdoen voor je lessen is de kracht van de studiedagen van Coutinho Uitgeverij. ‘Teach what you preach’ gaat er echt op: de uitgeverij publiceert onder meer boeken op het gebied van activerende didactiek, en de hands-on workshops laten je direct ervaren hoe je met de lesdeeeën aan de slag kunt. Dat deze formule werkt, blijkt wel uit de grote belangstelling: dit jaar moest de studiemiddag voor NT₂-docenten zelfs twee keer gehouden worden. Ik nam deel aan de studiemiddag op 15 maart in de OBA, de Openbare Bibliotheek Amsterdam.

Dafni Alverti – uitgever NT₂ en Inburgering – is blij met de belangstelling: ‘Met het organiseren van deze studiemiddag wilden we graag bijdragen aan de professionalisering van NT₂-docenten. We willen hen bij onze uitgeverij betrekken en betrokken houden, en tegelijkertijd onze uitgaves voor het voetlicht brengen. Op zo’n studiedag heb je heel ander contact met je netwerk, zie je veel mensen en hoor je allerlei zaken. Het live-contact vind ik heel belangrijk.’

Frank van Pamelen, taalkunstenaar en lid van het taalteam van Radio 1-programma *Spraakmakers*, hield ons bij de start van de middag een spiegel voor. Hoe leerbaar is de Nederlandse taal eigenlijk? Op virtueuze wijze liet Van Pamelen zien dat onze taal vol vreemde

tegenstellingen zit en verwarrende taalsituaties en dat eigenlijk overal poëzie van te maken valt. Het publiek kan niet anders dan concluderen: een taal leren is lang niet zo eenvoudig als het soms lijkt, en met taal spelen is erg leuk.

Woorden leren

Wat valt er allemaal te leren over een woord en wat betekent dat voor de NT₂-les, NT₂-leergangen en toetsing? Gast spreker Nel de Jong van de Vrije Universiteit Amsterdam doet samen met haar studenten onderzoek naar vocabulaireverwerving. In haar lezing neemt ze ons stapsgewijs mee van wat al bekend is naar nieuwe bevindingen.

Cursisten moeten woorden kennen op het niveau van *betekenis* – of *betekenissen*, het concept. Het is belangrijk te weten welke *associaties* je kunt hebben met een woord. Door veel taalaanbod moeten NT₂-leerders nog een netwerk van associaties opbouwen. De *vorm* van het woord, inclusief *afleidingen* en *samenstellingen* moet gekend worden en in de les apart aangeboden. En natuurlijk is de *uitspraak* van belang. Het verstaan van woorden, vooral ook in verbonden spraak, vinden ze lastig. Daarnaast moeten ze leren wat het *gebruik* van een woord is. Woorden komen voor in *uitdrukkingen*, die eveneens geleerd moeten worden. De woordenschat van de cursisten groeit, maar ze moeten hem blijven uitbouwen

naar verschillende betekenissen en verschillende vormen van woorden. En zelfs dan ben je er nog niet helemaal.

Soms worden twee of drie woorden bij elkaar gebruikt in een zin en deze combinaties komen samen vaker voor dan je zou verwachten op basis van de frequentie van de individuele woorden. Dat zijn *collocaties*. De meeste collocaties bestaan uit een zelfstandig naamwoord en een werkwoord, of uit een zelfstandig naamwoord en een bijvoeglijk naamwoord. Onderzoek naar de 2000 hoogfrequente woorden die een cursist op A₂-niveau moet kennen, levert interessante inzichten op: van deze 2000 woorden zijn er 548 zelfstandige naamwoorden die samen in 1103 collocaties voorkomen. Op grond van een toets blijkt dat cursisten al die losse woorden wel kennen, maar dat ze op A₂-niveau slechts 57 procent van de collocaties goed kennen, en op B₁-niveau 71 procent. De betekenis van de combinatie van die 2000 woorden kennen ze dus niet goed genoeg. Collocaties moeten dus actief aangeleerd worden.

Fundamenteel voor onderwijs in woordenschatverwerving is dat de docent onderscheid maakt tussen actieve en passieve kennis én dat de docent *herkennen* en *herinneren* uit elkaar houdt. Het maakt nogal uit of je de betekenis van een woord herkent als je het in een lijstje krijgt aangeboden, of dat je je het woord

moet herinneren, bijvoorbeeld tijdens een gesprek: herkennen is véél makkelijker dan herinneren. De uitkomsten van een leestoets en een woordenschattoets zijn verrassend. Het blijkt dat cursisten op A2-niveau veel meer woorden passief moeten kunnen herkennen dan de 2000 hoogfrequente woorden waar we nu steeds van uitgaan, namelijk 4200. Cursisten op B1-niveau moeten 5700 woorden passief kunnen herkennen. Op B2-niveau is middels een woordenschattoets de actieve woordkennis getoetst. NT2-leerders moeten zich op dit niveau 2100 woorden actief kunnen herinneren.

De Jong roept ons op om expliciete aandacht aan woordenschat te besteden in alle facetten: 'Ga geïntegreerd met woorden aan de slag, dus in de alle vaardigheden. Doe dit niet alleen bij het oefenen, maar let ook bij het toetsen op wat je nu eigenlijk toetst. Dus niet alleen passief herkennen, maar vooral ook actief herinneren.'

Workshops

In twee rondes met workshops werd ons voorgehouden hoe we actief met onze cursisten kunnen werken aan de diverse taalvaardigheden. Aan bod kwamen interculturele communicatie, leesstrategieën, buitenschools leren, culturele en talige vormen van het dagelijkse leven, spreekvaardigheid in de AlfaNT2-klas, puntjes op de i voor midden- en hoogopgeleide cursisten, en werkvormen voor woordenschat. We werden aan het werk gezet met werkvormen uit een van de publicaties van Coutinho: een knap lastige Kahoot van de website bij *Puntjes op de i* (nog te verschijnen) van Emily Palmer en verschillende werkvormen voor het leren van vocabulaire uit het boek *Woordenstroom* van Lotte Minnema. Zodra er een spelelement in de opdrachten zit, kunnen ook volwassenen behoorlijk fanatiek worden.

Enthousiast en vol goede vooremens en lesideeën togen we weer naar huis. GW ■

EEN TAAL LEREN MET FILMS

Fango

Hoe leren we een taal op een leuke manier door het bestuderen van films?

Op vrijdag 1 februari 2019 vond de eerste Literaire Bijeenkomst van Serie 2 (*Segunda serie Encuentro Literario*) plaats op de Leiden Universiteit, georganiseerd door de sectie Spaans Levende Talen, met Argentijns regisseur José Celestino Campusano als gast spreker. Campusano heeft bijna dertig jaar ervaring in het maken van films en zijn producties hebben verschillende prijzen gewonnen. De bijeenkomst bood de gelegenheid om inspiratie op te doen voor hoe een film in de klas kan worden gebruikt als toevoeging aan de reguliere lessen. Het analyseren van films kan het leren van een nieuwe taal vergemakkelijken.

Naast het oefenen van de vaardigheid luisteren en leerlingen beter bekend te maken met andere culturele aspecten van bijvoorbeeld de Spaanse of de Franse cultuur door het kijken van een film, kunnen leerlingen op een diepgaande manier verschillende filmscènes analyseren. Docenten kunnen op een interactieve en leuke manier geselecteerde scènes van een film deconstrueren.

In de bijeenkomst werd een scène uit de film *Fango* (2012) van regisseur Campusano geselecteerd. Eerst lazen de deelnemers de dialoog van deze scène en bespraken ze wie ze dachten dat de personages en wat hun onderlinge relaties waren. Hierna werd naar het audiospoor van de dialoog geluisterd. De interactieve discussie ging door en aan het eind werd de scène onthuld. Specifieke trefwoorden werden geselecteerd, geanalyseerd en uitgelegd. Campusano legde uit dat het filmen niet per se veel geld hoeft te kosten en dat hij soms zelf met een iPhone 8 filmt. Dit kan ook handig zijn voor docenten die activiteiten maken om de taal te oefenen. De leerlingen kunnen bijvoorbeeld een stukje van een film namaken of een eigen filmscene regisseren en verfilmen met een mobiele telefoon.

Kortom, de bijeenkomst toonde aan dat door het deconstrueren van een filmscene en deze te bespreken (naast het activeren van de verbeeldingskracht), de deelnemers (en scholieren) een diepere leerervaring kunnen opdoen. Ze kunnen de woorden die ze niet kennen, leren herkennen, contextualiseren en bespreken. Het analyseren van fragmenten uit filmscènes kost niet veel tijd in de klas, omdat de leerlingen later thuis de hele film kunnen kijken als ze dat willen, en het moedigt het proces aan van het leren van een nieuwe taal door het zien van het grotere plaatje op een dieper niveau. ■

Soffa Murell